Tampereen yliopisto

C++:n *Standard Template Library* (STL)

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

Valmis kirjasto vs oma toteutus

- Itse toteutettu tietorakenne/algoritmi:
  - Miten operaatiot *toteutetaan?*
- Valmis tietorakenne/algoritmikirjasto (STL):
  - Toteutus piilotettu
  - Miten operaatioita *käytetään?* (Rajapinnat)
  - Miten valita *sopiva* tietorakenne/algoritmi?
  - Miten valita *tehokas* tietorakenne/algoritmi?
  - Miten *yhdistellä* valmiita tietorakenteita/algoritmeja?
  - Miten *säätää/mukauttaa* valmiiden operaatioiden toimintaa?

STL:n (tietorakenne)osat

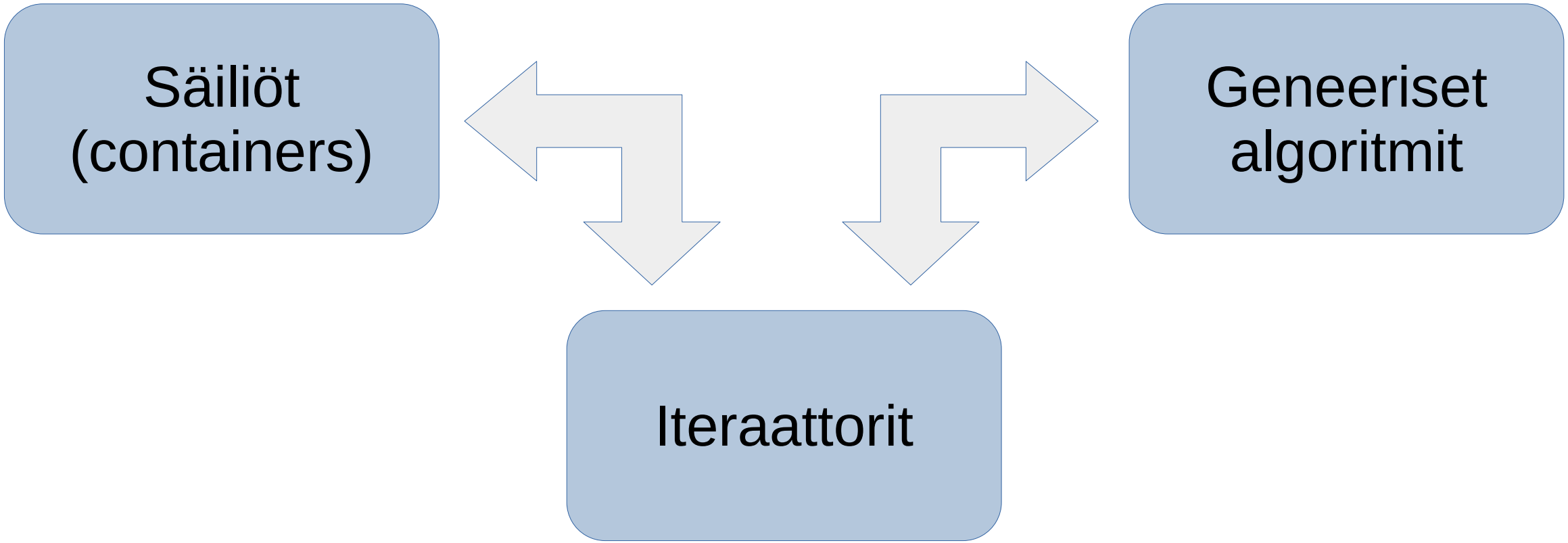

Tampereen yliopisto

STL:n (tietorakenne)osat

Perusoperaatiot:

- `[] at`
- `push_back`
- `erase`
- `size`
- `clear`
- `...`

STL:n (tietorakenne)osat

Yleiskäyttöiset algoritmit:

- `for_each`
- `find`
- `binary_search`
- `set_symmetric_difference`
- `transform_reduce`
- `...`

STL:n (tietorakenne)osat

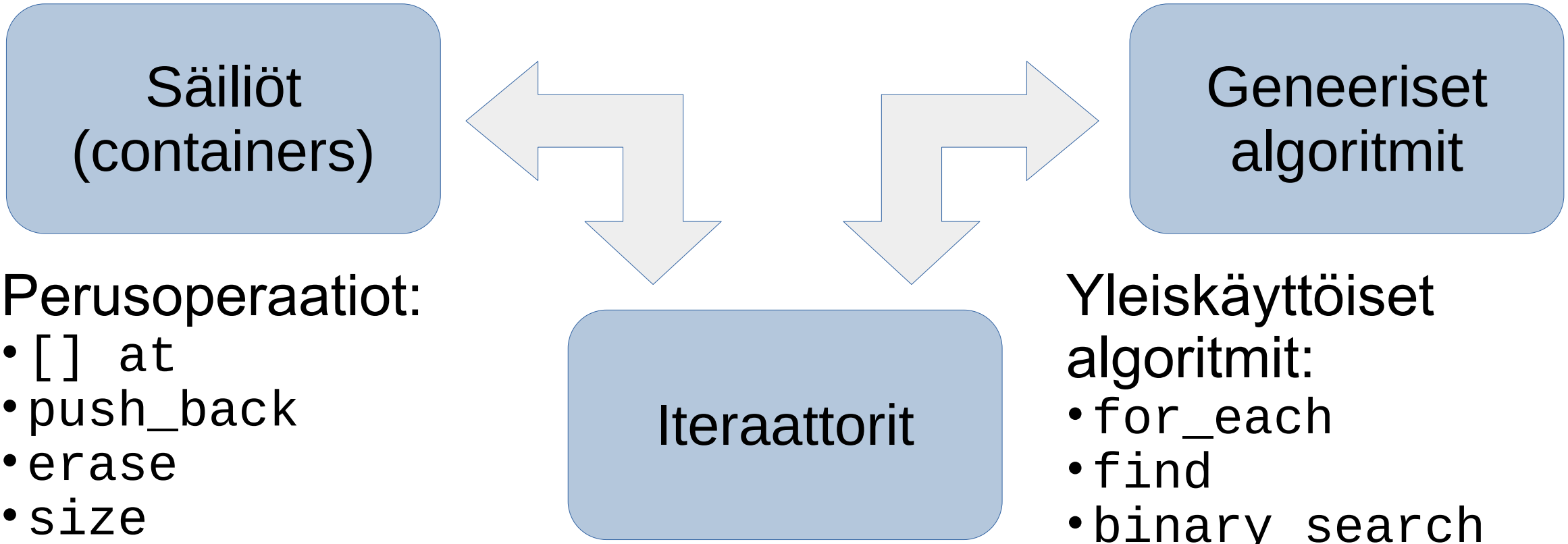

Perusoperaatiot:

- `[] at`
- `push_back`
- `erase`
- `size`
- `clear`
- `...`

Yleiskäyttöiset algoritmit:

- `for_each`
- `find`
- `binary_search`
- `set_symmetric_difference`
- `transform_reduce`
- `...`

STL ja asymptoottinen tehokkuus

- STL:n operaatioiden tehokkuus luvattu asymptoottisesti
  - Usein lupaus O-notaatio ("ei hitaampi")
  - Joskus myös keskimääräinen tehokkuus tai Θ-notaatio

STL ja asymptoottinen tehokkuus

- STL:n operaatioiden tehokkuus luvattu asymptoottisesti
  - Usein lupaus O-notaatio ("ei hitaampi")
  - Joskus myös keskimääräinen tehokkuus tai Θ-notaatio
- Mutta mikä on *"n"?* Riippuu tilanteesta:
  - Alkioiden lukumäärä
  - Tietyn alkio-osajoukon lukumäärä
  - Joskus useita muuttujia (O(*m*n*))

Tampereen yliopisto

STL:n säiliöt (containers)

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

STL:n säiliöt (containers)

- Sarjat (sequences)
  - Alkioiden järjestys *itse valittavissa*
  - Alkiot löytyvät järjestyksen perusteella
- Assosiatiiviset säiliöt
  - *Säiliö päättää* alkioiden järjestyksen (voi olla myös määrittelemätön)
  - Alkiot löytyvät *hakuavaimen* perusteella
- (Säiliösovittimet (adaptors) `stack`, `queue`, `priority_queue`)

STL:n sarjat (sequences)

- `vector`, `deque`, `list`
- `(array, forward_list)`
- Alkioiden järjestys itse valittavissa
- Haku *indeksoimalla* (järjestysnumero) tai *iteroimalla* (läpikäynti järjestyksessä)
- Lisäys/poisto annetusta *kohdasta* (iteraattori)

STL:n assosiatiiviset säiliöt

- Järjestetyt `map`, `set`
  - Järjestys hakuavaimen mukainen
- `unordered_map/_set`
  - Järjestys *määrittelemätön,* voi vaihtua koska vain!
- Monta alkiota per hakuavain: (unordered_)**multi**map/set
- Poisto annetusta *kohdasta* (iteraattori) (kohta löytyy haulla)

Tampereen yliopisto

STL:n assosiatiiviset säiliöt

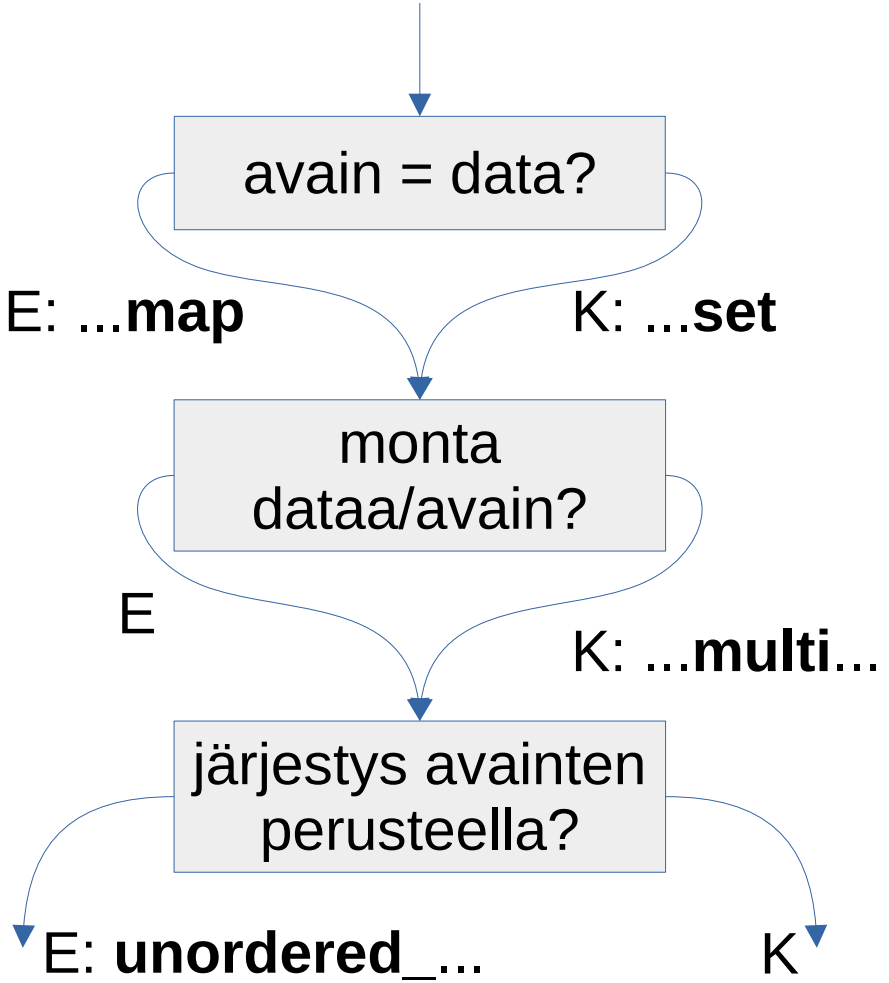

STL:n assosiatiiviset säiliöt

- Järjestetyt `map`, `set`
  - Järjestys hakuavaimen mukainen
- `unordered_map/_set`
  - Järjestys *määrittelemätön,* voi vaihtua koska vain!
- Monta alkiota per hakuavain: (unordered_)**multi**map/set
- Poisto annetusta *kohdasta* (iteraattori) (kohta löytyy haulla)

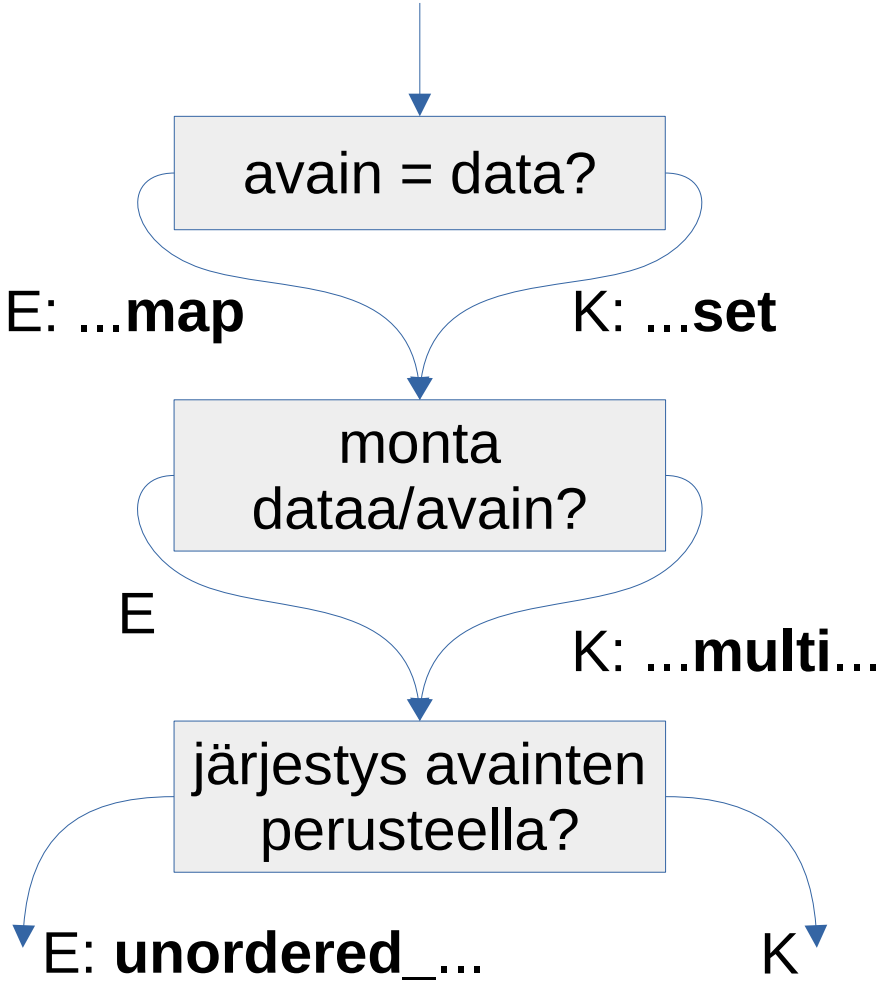

Tampereen yliopisto

STL:n säiliöiden tehokkuus

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

Tampereen yliopisto

Säiliöiden (asymptoottinen) tehokkuus

- Asymptoottinen tehokkuus määrätty (yleensä yläraja O)
- Rajapinnat keskenään samantapaiset, *erot tehokkuudessa*
- Jos operaatio "tehoton", se voi puuttua säiliöstä
- Säiliön valinta:
  - **Kategoria** (sarja/assosiatiivinen)
  - **Toistuvat operaatiot tehokkaita**
  - (Mitätöityminen, muut pienemmät erot)

Tampereen yliopisto

Säiliön valinta tehokkuuden perusteella

Säiliö	Yleinen lisäys/poisto	Erik. lisäys alku/loppu	Erik. poisto alku/loppu	Haku (järjestysnro)	Haku (arvo/avain)	Suurin/pienin yms.
vector	O(n)	- / O(1)*	- / O(1)*	O(1)	(O(n))	(O(n))
deque	O(n)	O(1) / O(1)	O(1) / O(1)	O(1)	(O(n))	(O(n))
list	O(1)	O(1) / O(1)	O(1) / O(1)	(O(n))	(O(n))	(O(n))
(array)	-	-	-	O(1)	(O(n))	(O(n))
(forward_list)	O(1)	O(1) / (O(n))	O(1) / (O(n))	O(n)	(O(n))	(O(n))
unordered_ map/set	O(n) ≈ Θ(1)	-	-	-	O(n) ≈ Θ(1)	(O(n))
map/set	O(log n)	-	-	(O(n))	O(log n)	O(1)
(stack)	-	- / O(1)	- / O(1)	-	-	-
(queue)	-	O(1) / -	- / O(1)	-	-	-
(priority_queue)	O(log n)	-	-	-	-	O(1)

Tampereen yliopisto

STL:n iteraattorit

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

Iteraattoreiden idea

- Kirjanmerkki säiliöön
- Säiliön läpikäynti
- Osaväli: 2 iteraattoria (C++20 myös: ranges)

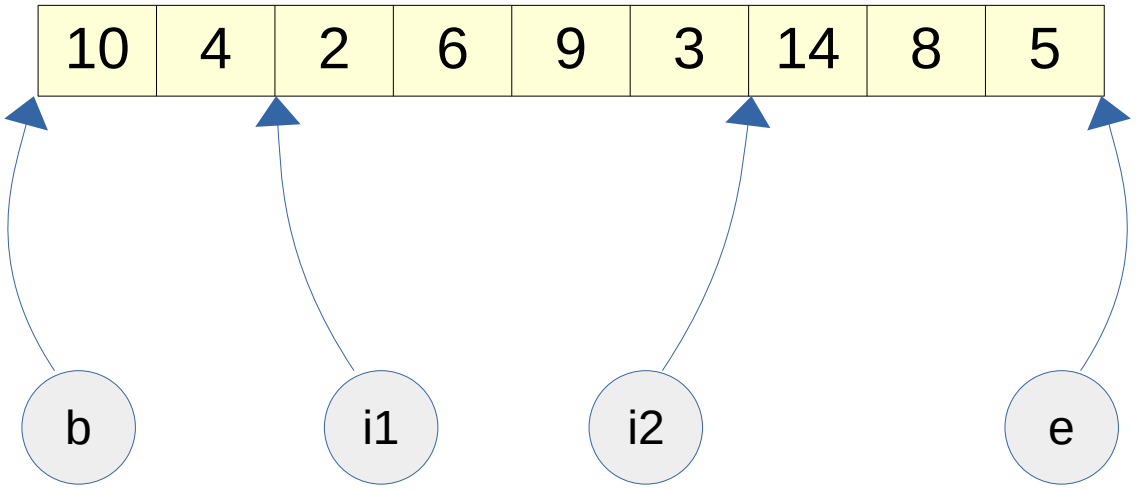

Iteraattoreiden rooli STL:ssä

- Säiliöt
  - `begin()`, `end()`
  - Alkion lisäys tiettyyn paikkaan
  - Alkion poisto (tai välin)
  - Operaation tuloksena paikka (tai väli)
- Algoritmit
  - Paikan *ja säiliön* ilmaiseminen
  - Toimintavälin ilmaiseminen
  - Operaation tuloksena paikka (tai väli)
- *Käänteisiteraattorit* `rbegin()`, `rend()`

Tampereen yliopisto

Iteraattoreiden tehokkuus, iteraattorikategoriat

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

Iteraattoreiden tehokkuus & kategoriat

- Iteraattoreiden operaatiot (++, *, ...) *vakioaikaisia* O(1)
- Säiliöstä riippuu, mitä operaatioita iteraattori tukee
- Iteraattorikategoriat: mitä operaatioita tuetaan
- Algoritmit voivat vaatia tietyn kategorian iteraattoreita

Tampereen yliopisto

Iteraattoreiden tehokkuus & kategoriat

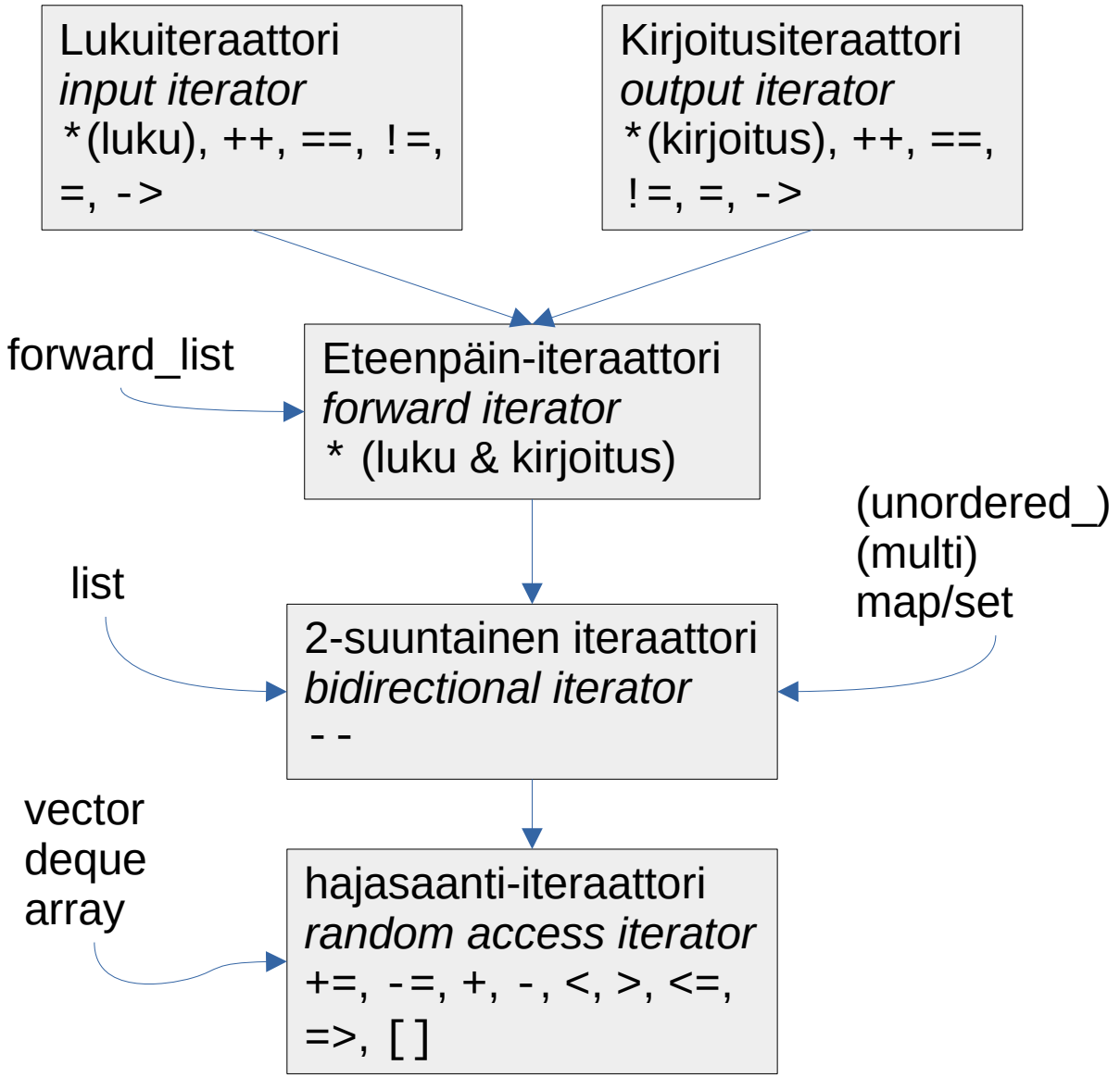

Iteraattoreiden tehokkuus & kategoriat

- Iteraattoreiden operaatiot (++, *, ...) *vakioaikaisia* O(1)
- Säiliöstä riippuu, mitä operaatioita iteraattori tukee
- Iteraattorikategoriat: mitä operaatioita tuetaan
- Algoritmit voivat vaatia tietyn kategorian iteraattoreita

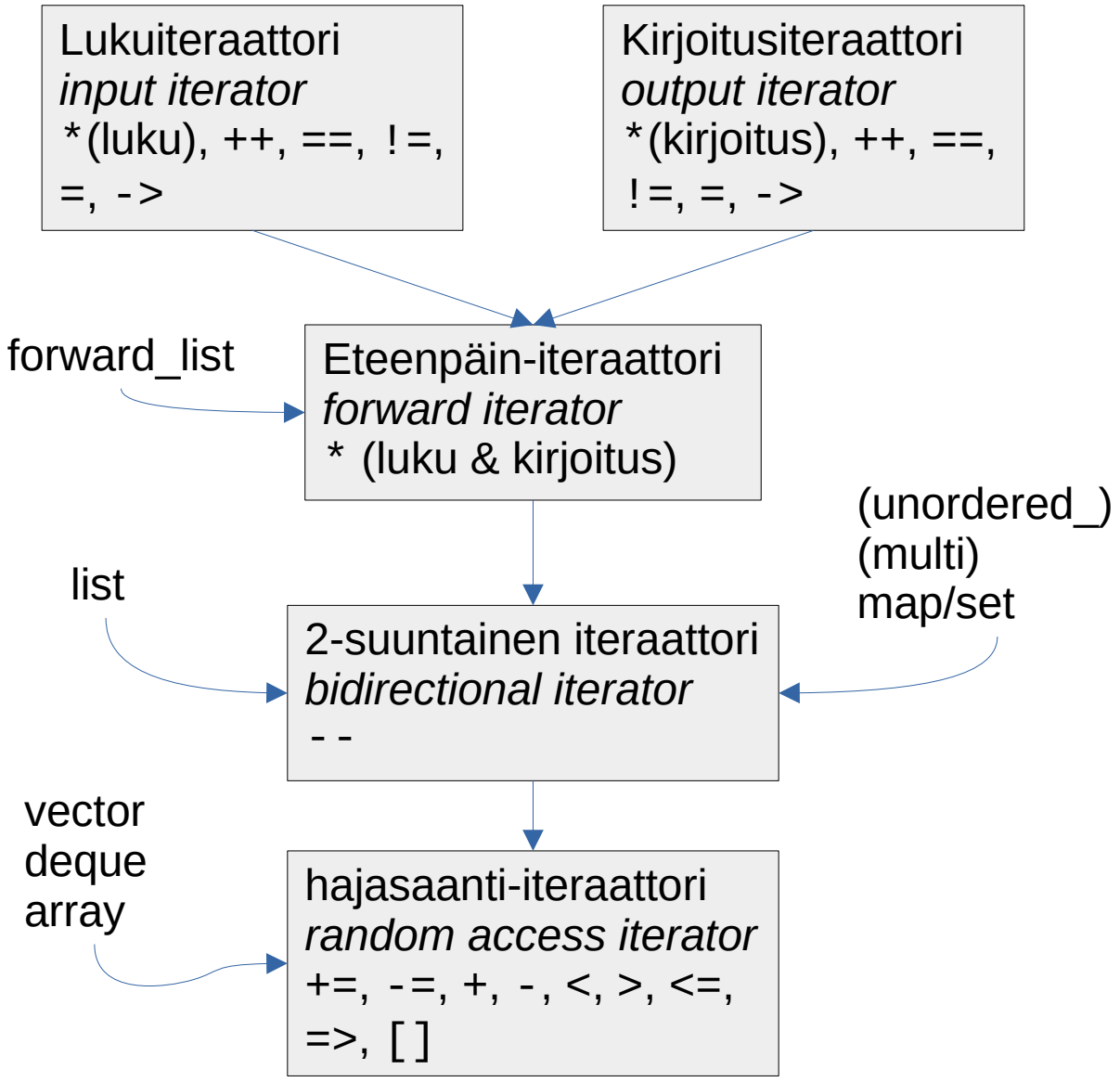

Tampereen yliopisto

Säiliöviittausten mitätöityminen (invalidation)

COMP.CS.300 Tietorakenteet ja algoritmit 1

Matti Rintala (matti.rintala@tuni.fi)

Tampereen yliopisto

Mitätöityminen (invalidation)

- Mitätöitynyt iteraattori ei enää viittaa (oikeaan) paikkaan säiliössä lisäyksen/poiston jälkeen
- Mitätöitynyttä iteraattoria *ei saa* käyttää (uuden arvon saa sijoittaa)
- Käytön seuraus määrittelemätön (kaatuminen/sekoaminen/???)

Mitätöityminen (invalidation)

```
vector<int> v={ 1,2,3,4};
auto i = v.begin();
auto j = i+1; // i:tä seuraava
v.erase(i);
*j = 3; // !!! j mitätöitynyt!
```

Mitätöityminen ja säiliön valinta

- Eri säiliöillä eri säännöt mitätöitymiseen
- Toinen valintakriteeri tehokkuuden lisäksi (usein kompromissi)
- vector ja deque: säännöt monimutkaiset
- unordered_map/set: turvallinen poiston suhteen, lisäys mitätöi
- map/set ja (forward_)list lähes turvallisia

Tampereen yliopisto

Mitätöityminen ja säiliön valinta

Säiliö	Lisäyksen jälkeen	Poiston jälkeen	Huom.
vector	Mitätön!	-	*Kapasiteetti* muuttui
	Ok	Ok *	*Ennen* muutospaikkaa
	Mitätön!	Mitätön!	Muutospaikan *jälkeen*
deque	Mitätön!	Ok *	*1./viim.* lisäys/poisto
	Mitätön!	Mitätön!	*muun* lisäys/poisto
(forward_)list	Ok	Ok *	
(multi)map/set	Ok	Ok *	
unordered_(multi) map/set	Mitätön!	-	*Uudelleenhajautus* tapahtui
	Ok	Ok *	

Miten huomata mitätöityminen

- Huolellinen suunnittelu!!!
- Joissakin kääntäjissä STL-debug-tiloja

  Gcc: -D_GLIBCXX_DEBUG
  -D_GLIBCXX_DEBUG_PEDANTIC
- Ohjelma kaatuu: debuggeri kertoo missä?
- Ohjelma sekoaa: debuggeri/tulostukset

Tampereen yliopisto

Mitätöityminen, osoittimet ja indeksit

- Mikä tahansa paikan ilmaisin voi mitätöityä!
- Osoitin alkioon: alkio siirtyy muistissa
- Indeksi alkioon: alkiota ennen lisää/pois alkioita
- cppreference.com:ssa täydellisempi taulukko